

פחד דוד

עלון שבועי בענייני פרשת שבוע

אשדוד: רח' האדמו"ר מבעלזא 43 טל. 08-8566233 פקס. 08-8521527
ירושלים: רח' בית וגן 8 טל. 02-6433605 פקס. 02-6433570

יו"ר ע"י מוסדות "אורות חיים ומושה" ישראל

בנשיאות בנש"ק טורינו ורבינו הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

בן הצדיק המלוב"ן רבי משה אהרן פינטו זצ"ל ונכד הצדיק הקדוש המלוב"ן רבי חיים פינטו זצ"ל

עלון מס' 637

משכיל לדוד

שבת וירא

שיחה שבועית לפרשת השבוע מאת מו"ר הגה"צ רבינו דוד חנניה פינטו שליט"א

ממרא גילה אחריות וזכה לברכת ה'

כדברים הללו אני רואה גם אצלי. פעמים רבות באים אלי אנשים לקבל את עצותי, אם בענייני ממונות, אם בענייני אישות, אם בענייני מסחר ואם בעניינים אחרים - גשמיים או רוחניים. או אז אני חושב לעצמי; מדוע זה הם באים אלי לשאול את עצתי בענייניהם הפרטיים, וכי מה אני יכול ליעץ להם יותר ממה שהם יודעים בעצמם?

אלא מאי, כמו שאמרנו לעיל. לאותם אנשים יש חוסר אמון וחוסר בטחון עצמי, ואף גם חוסר הרגשת אחריות בעצמם. לזאת הם באים להתייעץ, כדי להיות בטוחים כי אינם עושים צעד לא נכון. מה גם שלפעמים האדם בעצמו אינו רואה מה שאחרים רואים, בבחינת אין אדם רואה מנגעי עצמו (משנה טהרות ב' ה'). לכן הם מתייעצים ואני נוטל את האחריות על כתפי, זאת כדי לסייע להם.

את היסוד זה, של נטילת אחריות האחד כלפי השני, מלמדת אותנו התורה אצל אברהם אבינו ע"ה. כאשר הקב"ה אמר לו למול את עצמו, לא היה לו ספק בדבר, אלא הוא הלך להתייעץ עם אוהביו כדי לשמוע מה הם מיעצים לו על רעיון המילה אשר כרוכה בסכנה. בזה אברהם אבינו רצה ללמד דרך בחיים, שאם מתייעצים עמם בעבודת ה', לא ימשכו את ידיהם מלשאת באחריות.

אם כן, ענר ואשכול, אשר היו בעלי ברית אברהם וידידיו המובהקים, לא אמרו לו בפירוש לא למול, שהרי ה' ציוה אותו למול. ואכן במדרש לא כתוב בפירוש שהם אמרו לו לא למול. אלא הם לא רצו לתת לו עצה על המילה, שכן הם פחדו לשאת באחריות של חייו של אברהם.

וזאת לימד אברהם אבינו. כי כאשר באים להתייעץ עמם, לא להמנע בדבר, אלא ליטול עליהם את האחריות כלפי השני לעזור ולסעדו, על אף שנראה שיהיה הפסד בדבר. זאת משום כי זה רצון ה'. שהרי, אם ה' היה רוצה לא היה מביא לידי נסיון של עבודה בשבת, אלא היה שולח פרנסה טובה ומתוקה בימות החול. ואם יש כאן נסיון של עבודה בשבת, משמע אין זה רצון ה', וזאת זה צריכים האנשים להסביר האחד לזולתו.

משום הכי, גם ממרא נטל על עצמו אחריות כלפי אברהם ולא פחד מזה, אלא להיפך, הוא יעץ לאברהם למול את עצמו. וזה הלימוד אותו מלמדת אותנו התורה; ליטול אחריות כלפי החבר, לחזק אותו ולעודד אותו, זאת בשעה שיש לאדם חוסר בטחון עצמי. שכן אם ה' נותן לאדם נסיון, הרי שצריך לבטוח בה', כיון שאין ה' מנסה את האדם במה שאינו יכול לעמוד בו. כמו שהגיד בזה כ"ק מרן החידושי הרי"ם מגור זצ"ע. וכך יכול האדם להתחזק על ידי העצה שאותה הוא מקבל.

במדרש מובא על אברהם אבינו ע"ה, כי קודם שמל נמלך בג' אוהביו. ענר ואשכול אמרו לו לא למול, אבל ממרא נתן לו עצה טובה על המילה, שימול את עצמו כרצון השי"ת. ועל כן אמר לו הקב"ה; בזכות העצה הטובה שנתת לאברהם, אני נגלה עליך רק בחלקך, כמו שנאמר; "וירא אליו ה' באלוני ממרא". (בר"ר מ"ב ח')

ויש להבין הרבה בענין זה. הן מציינו כי אברהם אבינו נתנסה בעשר נסיונות, כמו שאמרו חז"ל במשנה (אבות ה' ג'), ובכל הנסיונות האחרים לא מציינו כי אברהם הלך להתייעץ עם אוהביו. ולמה דווקא כאן, במצות מילה, שזה לכאורה נסיון קטן יחסית לנסיונות אחרים, הלך ושאל את אוהביו האם למול.

ואף גם. פלא הוא על ענר ואשכול אשר היו צדיקים, וחברים ממש של אברהם, כמו שנאמר (בראשית י"ד י"ג) "והם בעלי ברית אברם", ודווקא הם מיעצים לו עצה שאינה הוגנת, שלא לשמוע בקול השי"ת ולא למול את עצמו. וכי הם לא ידעו מאז ומתמיד את מסירות נפשו של אברהם אבינו לכל מצוה ומצוה.

ונראה בביאור הענין בטוב טעם ודעת. ידוע הדבר ומפורסם הענין, כי כל אדם צריך להגיש אחריות גדולה על חבריו, לשאת עמו בעול, ולחזק אותו בעבודת השי"ת. בבחינת (ישעיה מ"א ו') "איש את רעהו יעזור ולאחיו יאמר חזק". כלומר, כשאדם מחזק את השני, הרי שהוא עצמו מקבל מכך חיזוק גדול ברוחניות, לעבוד את ה' בכל לב ונפש. ועל זה מחוייב כל אדם, כי הרי זה נכנס בגדר של "ואהבת לרעך כמוך" (ויקרא י"ט י"ח).

והדברים מצויים במעשים שבכל יום. כאשר אדם רואה את חברו כשהוא מסופק בעבודת ה', לא רק שהוא צריך לחזק אותו, אלא הוא צריך גם ליעץ לו עצה טובה כיצד לצאת מהסבך וכיצד לכלכל את אורח חייו. למשל, אדם הרוצה לעבוד בשבת משום שאין לו פרנסה אחרת, והוא בא להתייעץ בנידון, האם לעבוד בשבת או לאו. הרי שאסור לחבר לומר לו; דבר זה הוא על אחריותך הבלעדית, ולי אסור לקחת את האחריות על עצמי. שכן, אם אייעץ לך שלא לעבוד בשבת, אולי אחר כך תאשים אותי כי בגלל עצתי אין לך פרנסה, ואין לך שלום בית, וכל חיך בעניות ובצער.

כדברים הללו אסור לומר, אלא להיפך; לקחת על עצמו את האחריות ולומר לו בבטחון גמור שאסור לעבוד בשבת, כיון שהשי"ת אוסר זאת. ועליו לבטוח בה' כי הוא יהיה בעזרו. ואל יפחד שום אדם מאותה אחריות שהוא נוטל על עצמו, כיון שזה מדאורייתא. ולא עוד, אלא שצריך לתת לשני את ההרגשה כי הוא אחראי על העצה שנתן לו, באם החבר חלש לקבל לבד החלטות שכאלה, וליטול על עצמו אחריות שכזאת.

»» המעוניין לקבל את העלון בדוא"ל ישלח הודעה לכתובת: p@hpinto.org.il

שבת וירא י"ח מרחשון תשע"ג

שבת	תל אביב	ירושלים	הדלקת נרות
16:31	16:28	16:13	מוצאי שבת
17:27	17:27	17:25	רבינו תם
17:59	17:56	18:05	

הילולא דצדיקא

יח. רבי רפאל ברוך טולידאנו	כב. רבי יששכר דוב רוקח, האדמו"ר מבעלזא
יט. רבי ישועה עטיה	כג. רבי רפאל אלקובי, מומקנס
כ. רבי מרדכי שרעבי	כד. רבי אברהם אזולאי,
כא. רבי וידאל בן וואליד	מה"ס "חסד לאברהם"

מעשה שהיה

גדולי ישראל בילדותם

"ויגדל הילד ויגמל"
(בראשית כא. ח)

כרך סביב ידו, ואת הקצה השני קשר לבריח הדלת, והיה כאשר יקום אביו בחצות הליל וימשוך בבריח הדלת תמשך ידו ויתעורר.

שבועיים הצליחה השיטה, אך לילה אחת השגיח אביו בחבל הקשור לבריח ומנעו מכך. אלא שאין לך דבר העומד בפני הרצון, שיטה חדשה נמצאה; הוא קשר את ידו בחבל וקצהו שלשל דרך החלון לאחורי הבית, וביקש מחבירו אשר הוריו היו מרשים לו לקום בחצות, כי יעבור על ביתו וימשוך בחבל. וכך מידי לילה אחר צאת אביו מהבית, היה באותו חבר ומעיר אותו ויחד היו הולכים לבית המדרש, ויושבים בהחבא ולומדים עד עלות השחר, משך שעותיים מוסר ואחר כך תלמוד, ואת דרך בעלי המוסר קיימו הלכה למעשה.

העיקר הוא ההתמדה

בני התורה מכירים היטב את חידושי העמוקים ומערכותיו החריפות של הגאון רבי משה שיק זצ"ל - המהר"ם שיק, לא הכל יודעים כיצד זכה לכך.

ימי ילדותו של רבי משה שיק עברו עליו בברעזאוווע נייטרא, עיירה קטנה שמקרה יצאו אנשי שם רבים. ניצני חכמה החלו להיראות בו בעודו ילד רך, מתוך עוצם שקידתו הרבה בתורה ללא הרף. אם כי הוא לא נחון בטבעו במח חריף ובתפיסה מהירה.

פעם סיפר לחתנו שבילדותו היה כח תפיסתו חלש מאד ולא השיג אפילו דף גמרא שלמדו עמו, עם כל זאת לא השגיח על זה כלום ושקד מאד בלימודו ונדד שינה מעיניו, וחזר כמה פעמים מה שלמדו עמו אף שלא הבין היטב את הענין. רק בזכות שקידתו הרבה בתורה הקדושה נפתחו לו מעיינות החכמה, כי העיקר הוא ההתמדה.

נפשו דבקה לאהבת התורה הקדושה ולא הרפה משקידתו, על אף שהוא היה חלש מזוג, והרופאים הזהירוהו שמרוב לימודו הוא עלול לחלות. ואכן, התמדתו הבלתי נלאית עמדה לו, ותוך זמן קצר היה לו שם בין הלומדים, עד כי גביר עיירת מולדתו ששכר לבנו מלמד מומחה, הפציר באביו של ר' משה שישלח את הבן חכים שלו כחבר לבנו.

בהיותו בן אחד עשרה שנה, נשלח ללמוד בשיבת דודו הגאון רבי יצחק פרנקל זצ"ל אב בית הדין ראגענדורף. בבית דודו המשיך בשקידתו העל טבעית, וכאשר רבו פקד עליו פעם שישכב לישון, התחבא בחדר צדדי, שם התעטף במעיל ישן של רבו להגן על עצמו מהקור, והגה בתורה בהצנע. בשעות המאוחרות של הלילה הבחין בו רבו ובמעשהו והתפלא. והיה שכר לעמלו.

סמוך לפטירתו שח המהר"ם שיק לבנו, כי לא חיסר מדברי רבו מרן ה'חתם סופר' זצ"ל כלום, כל מה ששמע מפיו בהלכה ובאגדה, חרות על לוח לבו ולא שכח אחת מהנה. כשישב על כס הרבנות ביערגן, אירע שנודמן ה'חתם סופר' לשם וכנס לבית מדרשו, והמהר"ם שיק למד אז מסכת סוכה, ומרוב עינוג לא הרגיש בכניסת רבו לשם, אך על פי תנועות התלמידים הבחין המהר"ם ברבו. או אז הוא קם מלא קומתו לפניו, וחש שאין מן הנימוס להמשיך בשיעור בנוכחותו.

ה'חתם סופר' פקד עליו להמשיך בשיעור, והוא, בעמידה על רגליו, הרצה לתלמידיו חידושים בסוגיה, רק אלו ששמעם בשעתו מפי רבו. כשסיים את השיעור, נענה החתם סופר אחריו והפטיר: האמינו לי, שהרבה מהחידושים כבר שכחתי.

גדלותו של האדם נגלית לעיתים כבר בימי גדילתו בשעה ש"ויגדל הילד", באותם ימים שהולך וגדל כבר ניכרים בו סימני גדלות. כבר אז ניתן להצביע עליו ולהכריז בפה מלא: זה עתיד להיות גדול בישראל.

בן חמש שנים היה הגה"צ רבי שלמון מוצפי זצ"ל, שכנס למדרש תלמוד תורה, ובן שש שנים ידע כבר את פרשיות התורה על טעמיהן ודקדוקיהן על פה כקורא בתורה. שבת אחת, כך מסופר, בשעת קריאת התורה בבית הכנסת טעה החזן, והציבור לא הבחין בטעותו. הנער שלמון צעק בקול והחזיר את הקורא, אך סבו ברוב צניעותו הסתירו מאחורי גלימתו מפני הקהל המופתע מקולו של הילד הבקי בדקדוקי הקריאה.

אחת העובדות המפליאות והמתמיהות של הסתרת מעשים התרחשה בקטנותו. בן שש שנים כבר היה התלמיד הצעיר והמצטיין ביותר מבני גילו, בתלמוד תורה שבו למד. באחד הימים אמורים היו אורחים מחוץ לארץ לבקר בתלמוד תורה, יחד עם ראשי הקהלה והרב הראשי של בגדד. מנהל התלמוד תורה החליט להציג אותם בפניהם למבחן, בתקוה שיתפעלו מהיקף ידיעותיו, ויתווספו על ידי כן מוניטין להנהלת התלמוד תורה ומוריו.

אך הילד שלמון ששמע זאת אחר שנתבקש לכך, החליט אחרת. הוא הודיע למנהל מפורשות כי אין בדעתו ליהנות מכבוד התורה, וחושש הוא מפני התרברבות על חביריו, ולכן לא יופיע בפני האורחים.

משעמד המנהל על כך שהנער כן יוצג בפני האורחים, הודיע לו הנער כי בבוא האורחים יאלץ לעזוב את בנין התלמוד תורה. מששמע זאת המנהל נתן הוראה להעמיד שומר בשערי התלמוד תורה שישגיח על שלמון מוצפי לבל יצא מהבנין באותה עת. כשהגיעו האורחים ביקש שלמון להמלט, אך ראה כי השער נעול ושומר ניצב לידו. מיד פנה לחדרי השירותים והסתתר שם, וכך סיפר בעצמו: במשך שעותיים תמימות סבלתי יסורי נפש וגוף, ובלבד שלא אבוא חלילה לידי גאווה על חברי.

כשהיה רבי שלמון בן תשע שנים, נפטר רבינו יוסף חיים זצ"ל. וכמו יתר חבריו הלך הנער להשתתף בהלווייה, והיה בוכה אחר מיטתו של אותו צדיק. כשהורד הארון לקבר, קיבל על עצמו ללמוד תורה בהתמדה יותר גדולה, ובעיקר לנהוג בחסידות ובפרישות ולמלאות את החלל שנוצר בהסתלקות מנהיג הגולה שהיה מפורסם בחסידותו וקדושתו.

מאותו יום הלך ונעשה כמעין המתגבר. רוח אחרת נסכה בו, הנהגתו החלה להיות קדושה ונעשה מופרש ומובדל מן העולם, וכל מעייניו היו נתונים לתורה ועבודה בלבד. כך גמר בדעתו כי עליו לקום מידי לילה בשעת חצות ולעסוק בתורה עד אור הבקר. בפניו עמדה השאלה כיצד יתעורר בחצות הליל, יען כי אביו לא הסכים להעירו ולקחתו עמו בחצות הליל בגיל כה צעיר.

חשב הנער רבות על כך, ומצא עצה. הוא לקח חבל, את קצהו האחד

תולה ארץ על בלימה נצור לשונך

מדד הלשון

ענין לשון הרע נמדד לפי האדם עצמו, ולומר על אדם עני שנותן סכום מסוים לצדקה הרי זה שבח עבורו, ואם אומר כן על אדם עשיר, הרי זה גנאי עבורו, וכן כל כיוצא בזה. ואין המספר יכול לומר שלא איכפת לו שיאמרו על עצמו גם כן דבר זה, כיון שענין הלשון הרע נמדד לפי האדם שמספרים עליו, ולא לפי האדם המספר.

במה מפטירין

הפטרת השבוע: "ואשה אחת מנשי בני הנביאים"
(מלכים ב. ד.)

הקשר לפרשה: בהפטרה מסופר על ברכתו של אלישע הנביא לשונמית על בנה, וקיום ההבטחה שנולד לה בן במועד שדיבר אליה. כפי שבישרו המלאכים לאברהם בפרשתינו, שכעת חיה יולד לו בן.

מאוצרו של מורנו ורבנו הגד"צ
רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

מן האוצר

מיהו הנער שלקח עמו אברהם?

ואולם, מאותו רגע שבו ציווהו הקב"ה לשחוט את יצחק, הרי שמרגע זה ואילך יצחק שייך כל כולו להקב"ה וכאילו אינו בנו שלו, ולכן קראו "נער" סתמא. משום כן, כשהלך אברהם לקיים פקודת ה' כבש את אהבתו הגדולה לבנו והרי הוא נער בעלמא, כדי לקבוע בליבו שאין אהבה כאהבת המקום ברוך הוא.

ולא בכדי אמר אברהם ונשתחוה "ונשובה" אליכם, ולא אמר שהולך לשחוט את בנו, כדי שנעריו לא יעכבו בעדו מקיום מצות ה'. כלומר, אחר שהם רואים שלוקח עמו אש עצים ומאכלת ואין עמו שה להקריבו, יעלה בליבם החשד שהולך הוא לשחוט את יצחק בנו וינסו לעכבו ולטעון, שאתה הרי נלחם כנגד העולם שלא יקריבו את בנם לעבודה זרה, ואיך אתה מקריב את בנך ושם שמים יתחלל על ידך, ומחר יאמרו לך כל באי העולם קשוט עצמך ואחר כך קשוט אחרים (בבא מציעא קז:). לכן שינה מן האמת ואמר "ונשתחוה ונשובה אליכם".

ברם, חלילה שיוציא אברהם אבינו שקר מפיו, ואף בזאת לא היה שקר בדבריו שאמר "ונשתחוה", בעוד שכוונתו היתה לשחוט את יצחק, כי ענין ההשתחוואה היא התבטלות והכניעה אל ה', ומה לנו התבטלות וכניעה יותר מקיום מצות ה' במסירות נפש נוראה כזו. כמו כן, באומרו "ונשובה" דמשמע ששניהם יחזרו גם אין שקר ח"ו, מכיון שמכל מצוה נברא מלאך, ולכן אף שלא יחזור עם יצחק אבל יחזור הוא עם המצוה והמלאך שנברא ממנה.

בפרשת העקידה נאמר (בראשית כ"ב ה') "ויאמר אברהם אל נעריו שבו לכם פה עם החמור ואני והנער נלכה עד כה ונשתחוה ונשובה אליכם". וצריכים אנו להבין, מדוע זה אמר "ואני והנער", ולא הזכיר את שמו וכי המדובר בנער זה שאינו יודע את שמו.

כמו כן קשה הלשון שאמר "ונשתחוה ונשובה אליכם", שמשמע מלשון "ונשובה" ששניהם מתכוונים לשוב, וזה אינו. כי הליכתו של אברהם היתה כדי לשחוט את יצחק, ואם כן הרי שאברהם יחזור בגפו. ומהו זה שאמר "ונשובה" (עין רש"י כאן). ואם כן כיצד אברהם אבינו ע"ה לא חשש להוציא מפיו דבר הנראה כדבר שקר, כי ידוע שהוא הולך לשחוט את יצחק, וא"כ לאחר העקידה הוא יחזור לבדו.

ונראה בביאור הענין. הנה בוודאי, טרם שנצטווה אברהם אבינו ע"ה לשחוט את יצחק בנו, באופן שאין לשער ואין לתאר, הרי שהוא היה בנו יחידו (של אברהם) שנולד לו לעת זקנתו והלך בדרכי אביו ועתיד הוא להיות ממשיך דרכו, כמו שהבטיחו הקב"ה (בראשית כ"א י"ב) "כי ביצחק יקרא לך זרע".

מן המעין

מלחמת המלכים, ואם כן היה צריך להקדים ולומר ואנכי אפר ועפר. ויש לבאר כדאיתא בברכות יג. דצרות האחרונות משכחות את הראשונות, ומשום הכי הנס האחרון שהיה עם המלכים היה מוחשי אצלו ומורגש יותר מנס ההצלה אצל נמרוד.

חיים בפרשה

ממשנתו של הקדוש רבינו חיים בן עטר זיע"א

ותכחש שרה לאמר". (יח. טו)

יראה להודיע צדקת שרה אמנו הצדקת שלא אמרה בפירוש לא צחקתי, שלא תוציא מפיה דבר שקר, אלא אמרה ענין שממנו מובן שכוונתה לומר לא צחקה, ולזה לא אמר ותאמר לא צחקתי.

ולצד שיאמר האומר והאיך היה לה פנים שתכחש בדברי ה', לזה אמר "כי יראה". פירוש יש לך לדעת כי העבד הנאמן הירא את רבו ושגג ועשה דבר בלתי מתוקן, ויוכיחנו רבו על אשר עשה, כשיגדל בלבו הפלגת המורא על אשר עבר רצון אדונו, לא יעצור כח להודות על אשר עשה להפלגת המורא ויכחיש, ובהכחשתו עצמה יגיד כי אמת היה הדבר, אלא לצד הפלגת המורא אינו עוצר כח להעזי פניו כי כן עשה. והוא מה שהודיע הכתוב כי יראה.

ואמר לה אברהם "לא כי צחקתי", פירוש היותר נאות הוא שתודה כי צחקתי, כי בזה חפץ ה' שיתודה האדם בפיו בפירוש, וכן הוכיחנו נביאנו עליו השלום שדבר המרוצה הוא, "ומודה ועוזב ירוחם" (משלי כח יג).

"יקח נא מעט מים רחצו רגליכם". (יח. ד)

מצאנו בחז"ל שהיתה טענה על אברהם אבינו שהביא את המים על ידי שליח, ולכן גם הקב"ה שילם לבניו על ידי שליח, שנאמר "וירם משה את ידו ויך את הסלע". ובאמת מה טענה היא עליו שהביא את המים על ידי שליח?

שני טעמים לכך, מציין מרן החפץ חיים בספרו "אהבת חסד":

א. משום שמצוה בו יותר מבשלוחו.
ב. משום שיותר כבוד לאורח שבעל הבית עצמו יגיש לפניו ולא שליח. מה גם שהיו אלו מלאכים נכבדים, ואף שהוא עצמו לא ידע מכך, הרי למעשה לא היה זה לפי כבודם, ועל כן שכרו אף הוא פגום היה.

"יקח נא מעט מים רחצו רגליכם". (יח. ד)

מסתמא, מעיר הגאון רבי משה פינשטיין זצ"ל, אברהם אבינו ע"ה שלח את השליח כדי לחנך אותו במצות הכנסת אורחים, כמו שכתב רש"י לקמן (בפסוק ז) "ויקח בן בקר רך וטוב ויתן אל הנער, זה ישמעאל, לחנכו במצוות".

ואם כך, מה הטענה שהיתה כלפיו שלא עשה זאת בעצמו?

אכן, ביאר הגאון רבי משה זצ"ל, יסוד גדול במשנת החינוך הטהור יש כאן:

אילו מחשבת חינוך היתה כאן, הרי שיותר ראוי הוא שהילד יראה את האב עצמו כשהוא עוסק במצוה, ולא רק שישמע ממנו ציווי והוראה לעשות. אי לכך, דוקא אם היה אברהם מביא את המים בעצמו, היה זה החינוך הטוב ביותר לישמעאל.

"ואנכי עפר ואפר". (יח. כז)

פירש רש"י וכבר הייתי ראוי להיות עפר על ידי המלכים ואפר על ידי נמרוד.

דייק האילת השחר מדכתיב ואפר בואו - שממע שני הדברים ביחד. ומכיון שאין בנאדם יכול למות שתי פעמים, על כן הכוונה היא שהוא היה ראוי להיות עפר או אפר.

אלא שלכאורה יש להבין שהרי המעשה עם נמרוד היה לפני

מסילות ישרים

מסילות לערכים ולמידות טובות

הטוב להוריו עליו אמר הקב"ה: "יפה עשיתי שלא דרתי ביניהם". כי לא יכיר גם את חסד ה' יתברך.

למעונו של רבי ישראל אבוחצירא - הבבא סאלי זיע"א, הגיעו אם ובנה. הבן, סר וזעף היה. שערו מגודל פרא, לבושו צעקני ופרוע, וניכר היה בו שהובא למורת רוחו.

כשהגיע תורם, נכנסו אל הצדיק. הגבאי קרא מתוך הכתב את מבוקשה של האם: "אני, אמו של הנער, מבקשת, שרבינו יברכו וישפיע עליו לנהוג יותר כבוד באמו, לבל ישל במצות כבוד הורים".

האם ובנה הביטו בצדיק, שלא אמר דבר. פניו הביעו צער רב, הוא לחש כאילו לעצמו: "אח, לו היתה לי אמא. לו היתה לי אם, הרי על כתפי הייתי נושאה, רוקד מרב שמחה!" ודמענה התגלגלה במורד לחיו...

נרעש הבן ופנה לאמו: "סליחה אמא - מלמל - סליחה על כל מה שעוללתי לך. סליחה על הצער הרב שהסבתי לך".

נהרו פניו של הצדיק ואמר לנער: "סר עוונך וחסאתך תכופר". בוא שב לידי, שמע ואספר לך סיפור. ישב הנער לידו, והצדיק פתח וסיפר: כשהיינו צעירים אני ואחי רבי דוד, הי"ד, שימשנו בכל יכולתנו את אבינו הקדוש. אבינו היה חולה מאוד והתאונן על מכאוביו, גניחותיו שהרעישו את הלבבות העציבו אותנו מאוד.

יום אחד שאלו אחי: "אבא, למה אתה גונח כל כך?" ענה אבינו ואמר: "עד לרגע זה היה לי יהלום זוהר, עתה הועם זהרו של היהלום", (וכונתו היתה לר' דוד ונתכוון להוכיח אותנו על שאלתו). שמע אחי את המלים הנוקבות יוצאות מהפה הקדוש ונרעש. ומאז גזר על עצמו חובת גלות, ובמשך שנה שלמה הסתגר באחד מבתי הכנסיות ולא מש ממקומו ולמד בבדידות

הליכות חיים

הלכות ומנהגים בכבוד הורים

אשה הנשואה לבעל - פטורה מכיבוד הורים, מפני שהיא משועבדת לבעלה. וכך דרשו חכמים את הכתוב (ויקרא י"ט, ג'): "איש אמו ואביו תיראו" - אין לי אלא איש - אשה מניין? כשהוא אומר "תיראו" - הרי כאן שנים, אם כן מה תלמוד לומר "איש" איש - סיפק בידו לעשות, אשה אין סיפק בידה לעשות, מפני שרשות אחרים (בעלה) עליה.

כשבעל האשה אינו מקפיד - חייבת האשה בכבוד הוריה, בכל דבר שאפשר, כמו האיש.

כאילו היה מוחרם.

ככלות השנה יצא מבית הכנסת ושם פניו אל מושל העיר, ידיד המשפחה שקיבלו בכבוד גדול. אחי ביקש ממנו לברר, האם אביו סולח לו על המשפט שנפלט מפיו בשגגה לפני שנה! הלך המושל ושאל את האב, נענה אבינו ואמר: אכן, ידעתי כי יהלום זוהר הוא וזהרו לא הועם, לך אמור לו שאין בלבי עליו.

מסר המושל את הדברים ואחי מהר לביתנו. כשהגיע לפתח הבית כרע על ברכיו, וכך התקדם בזחילה עד מקום מושב אביו ושם אמר בבכיה: "אבי, עשה עמי הטוב בעיניך, מוכן אני למות על מזבח רצונך".

כשסיים רבי ישראל את סיפורו, שם ידו על ראש הנער ואמר: אם תבטיח להיטיב את דרכך ולהקפיד בכבוד אמך, אברכך בכל הברכות והטובות! עליך להיות מאושר על שבידך לקיים מצוה כה נעלה, קיימנה אפוא בשלמות.

מחדרו של הרב יצא נער אחר לחלוטין, הוא קיבל על עצמו בכל לבו ונפשו לכבד את אמו כפי שציותה התורה הקדושה.

פרק מיוחד בתורתנו של מרן הגאון רבי שלמה זלמן אוירבאך זצ"ל, הנחה את משנתו הבהירה; מה היא הדרך שיבור לו האדם בהנהגת ההלכה. קו ברור הנחה את משנתו; "העיקר עיקר והטפל טפל". שידע האדם מהו "עיקר הדין" ומה בגדר "הנהגה טובה". מה מוכרח ומה אפשרי.

מרגלא בפומיה, שרק לאחר העסק והעיון היטב בשרשי ההלכה ובעומק הסוגיא, רק אז ראוי לאדם להחמיר על עצמו אם הוא חש בצורך ורצון לכך. כי הרי באמת יש להתבונן איך מותר לאדם להחמיר, הרי הוא מחוייב לנהוג כמנהג הציבור וכפי עיקר ההלכה בשלחן ערוך. אלא שאם העמיק בסוגיא, בדברי רש"י ותוספות ושיטות הראשונים, ודעתו נוטה להחמיר, עליו להחמיר מפני שכך נראית לו ההלכה לאחר העיון ו"ליבו אנסו". ואם כן תבוא עליו ברכה כי זוהי חומרא כצורתה וטהרתה, אבל ריבוי חומרות שלא בדרך זו מביא לידי כך שהטפל נעשה עיקר! ולא זו הדרך, ובפרט כשהדבר מקשה על אנשי הבית והסובבים.

אירע פעם שראה הגאון זצ"ל אב ובנו ההולכים יחדיו ברחוב בעיצומו של יום השבת, כשהאב נושא ספסל ובנו צועד לצידו ואינו נושא כלום כאב ליבו על הדבר מאוד, ובהזדמנות הראשונה דיבר על כך בסערת רוח בלימוד הישיבה; היאך משום חומרה בהלכות עירוב, מזלזלים כל כך במצות כיבוד אב החמורה שבחמורות. ובפרט, שהרי מסתברא כשיטת ה"חזון איש" שדעתו נוטה דבזמן הזה כמעט שאין לנו רשות הרבים דאורייתא, ולענין זה יש לסמוך על כך.

להכיר טובה

על מידת הכרת הטוב שיש לנו לרחוש כלפי ההורים, מעורר רבי אליהו דסלר בספרו "מכתב מאליהו". לדבריו, הדרגה הראשונה בהכרת הטוב היא, שידע ויבין האדם שעליו להחזיק טובה, חלף מה שחברו טרח ועמל עבורו. אולם צר העין עלול לומר שבכל זאת אין חיוב להכיר טובה להורים שטפלו והשקיעו מאמצים רבים בחינוך וגידול ילדיהם, הן הנאה מרובה הפיקו ההורים לעצמם, שכן הקב"ה נטע את אהבת הבנים בלב ההורים. ואם כן למען עצמם עשו.

על דברים אלו, יש להשיב דאף אם נהנו ההורים, מעצם טיפולם וגידולם של הילדים, אין זה גורע מאומה מחיוב הכרת הטובה שצריך הבן להכיר להורים, בלי מידה וגבול. הן קיבל מהם רוב טובה, כל תוכן חייהם נתנו לו, ועל ידם בא לו הכל. וכי אין בזה די שיכיר להם טובה כל ימי חייו? לכן מי שאינו חש בחיוב הכרת